

O pățanie cu tîlc

Criticul Ion Balanță nici nu apucase să închidă bine ușa în urma lui, cînd își simți amîndouă mîinile strînse cu efuziune și auzi, exact deasupra capului, vocea entuziasmată a redactorului care-l îmbrățișase :

— Aaaa !... Ce bine-mi pare că te văd ! Ai început să faci burtică, hai ? (Ghiont semnificativ.) Cam rar, cam rar pe la noi... Stai puțin, să mă gîndesc. Da, da... nu ne-ai mai dat nici o cronică de la „Contrabașii toamnei“.

— „Contrabașii toamnei...“ — își amintește Balanță cu melancolie.

— Bun material a fost ăla, dom'le ! Așa, cum să zic, echilibrat, chibzuit, plin de pondere. Pînă și scandalagiul ăla de Ionescu m-a întîlnit și mi-a zis că a fost destul de mulțumit, că aprecierile erau destul de calde și chiar rezervele, vreau să zic, obiecțiile la adresa greșelilor de tipar din program erau destul de juste, cu toate că trebuia ținut seama și de condițiile obiective. În fine, unde mai pui că nici un alt cronicar nu te-a contrazis ! Ești un tip tare ce mai... (bătaie candidă pe umăr, risete amabile de ambele părți).

Redactorul face o pauză, caută ceva în sertar, tușește, îndoaie o clamă între degete, apoi, deodată, pe un ton schimbat :

— Să știi însă că ultimele două cronici pe care ni le-ai trimis, cum să spun, m-au contrariat. Parcă nu mai erai tu. Atîta lipsă de măsură... (mîinile se desfac larg, ele însele uimite de lipsa de măsură a criticului Balanță).

— Credeam că fiind una pozitivă și una critică...

— ...Se echilibrează ? Ei nu, dragă, zău, nu merge. Aici e artă, nu farmacie, nu-i așa ? Trebuie mai subtil, mai nuanțat.

— Păi, murmură Balanță învins, știu eu, poate mai lucrăm pe manuscris ?

— Sigur, să lucrăm (urmează întinderea comodă cu toată burta pe birou și un picior legănîndu-se exuberant în aer). Uite, de exemplu, aici. Spui că piesa „Conflict cosmic“ te-a entuziasmat. E un accent prea personal.

— Vrei să scriu impersonal ?

— Ha, ha ! Mare calamburgiu ești ! Nu, fără glumă, ce-o să zică ceilalți autori, că doar nu te poți entuziasma la toți ? Mai bine pune ceva mai așa, cum să zic, ceva că e o piesă, să zicem, interesantă. Asta ar fi o apreciere mult mai...

— ...mai ?...

— ...mai ponderată, în fine. Afară de asta, dacă i se găsesc ceva lipsuri serioase, nimeni n-o să poată spune că nu era, totuși, o piesă „interesantă“.

Balanță mestecă puțin cuvîntul, se strîmbă și-l așterne pe hîrtie.

— Acum, mai departe. Mmmmm... mmmmm... (parcurește cîntăta a rîndurilor). Așa: „Concepția regizorală e cu adevărat nouă“.

— Este! Sper că n-ai să negi un lucru atît de evident.

— Sigur, e nouă, dar, știu eu, e nevoie s-o spui chiar așa? „Cu adevărat nouă“.

Vasăzică, alți regizori sînt învechiți?

— Unde scrie asta?

— Nu scrie, dar se poate înțelege. Ce-ar fi, mai bine, să pui că e o concepție regizorală interesantă?

— Interesantă am pus mai sus.

— A, da, ai dreptate. Trebuie să căutăm altceva... altceva... (oasele degetelor pocnîte ritmic în masă).

— Poate „damnă de atenție“ — își îngăduie Balanță, timid, o inițiativă.

— Perfect! Ți-am spus eu că ești un tip tare. Am auzit că vrei să scrii și o carte. Despre ce? A, despre teatru? Interesant, foarte interesant. Ia să vedem mai departe. Mmmmm... mmmmm... nu-i mare lucru de schimbat, vezi că sîntem oameni de-nțeleș, nu facem mizerii colaboratorilor. Chestii mărunte, de formulare... Aha: uite, scrii despre „O pățanie cu tilc“ că n-are nici un tilc. Gluma e bună, dar știu eu, e cam tare spus.

— Bine, dar e o piesă plicticoasă, fără noimă (expresiile astea le folosesc așa, între noi). Am moțăit în sală...

— Ei vezi! Dacă nu moțăiai, ai fi observat că are și unele calități. Nu se poate să nu aibă și unele calități... (degetele puțin desfăcute, umărul puțin ridicat și gitul puțin contractat al redactorului afirmă același lucru).

Balanță cade de acord că dacă cercetezi cu atenție și cu dragoste, oriunde poți găsi unele calități. Dificultățile se ivesc la formulare.

— Scrie, de pildă, cam așa, că autorul e, cum să zic, e într-un proces...

— Pe cine interesează unde e autorul?

— Vreau să zic, într-un proces de creștere.

— Nu se poate, zău, ar însemna că scrie din ce în ce mai bine. Nici chiar așa...

— Mda, ai dreptate. Să ne ferim de exagerări. Ce-ai zice, atunci, să punem ceva în genul ăsta... că e o piesă, cum să zic... ah, da! Țasta e cuvîntul: o piesă interesantă.

În acest moment, însă, Balanță se ridică și spuse cu o voce calmă, dar fermă:

— Asemenea concesii nu sînt de demnitatea mea. Nu pot face din toate piesele și din toate spectacolele o apă și un pămînt. Critica este luare de atitudine, e luptă de opinii. Eu pun suflet în cronicile astea, nu numai formulări. Susțin un punct de vedere, într-un mod principal, cu argumente. E cineva de altă părere? Să mă contrazică! Pentru public va fi în orice caz mai interesant.

Numai că Balanță a căutat prea mult formulările potrivite pentru această tiradă. Din cauza asta, n-a mai apucat s-o rostească decît în gînd, cînd ajunsese pe scară.

Arlechin

